

Treball forçat al Brasil, el rostre amarg d'una potència emergent

Bolivians i haitians arriben enganyats a aquest país, on són explotats

El Brasil és una potència emergent, hi ha oportunitats de feina. En aquest context, moltes persones dels països veïns hi arriben enganyades per promeses laborals i acaben víctimes de xarxes del tràfic i l'explotació.

N.S.I.

BARCELONA. El Brasil és la primera economia de l'Amèrica del Sud i la setena del món. Aquest 2014 acollirà el Mundial de futbol i el 2016 els Jocs Olímpics. Per això moltes persones dels països veïns creuen que el Brasil pot ser la seva oportunitat per sortir de la pobresa. Fan milers de quilòmetres a peu, en autobús o, els més afortunats, en avió, però pocs s'imaginen que la seva vida es pot convertir en un autèntic malson. El ministeri de Treball brasiler calcula que al país hi ha unes 200.000 persones treballant en règim d'esclavatge. Segons l'ONG Repórter Brasil, el 53% ho fan a les àrees urbanes en feines com la construcció, la indústria tèxtil o l'agricultura.

“En el cas dels negocis agraris i la construcció, molts dels treballadors són brasilers, però si parlem del sector tèxtil la majoria són bolivians”, explica a l'ARA Renato Bignami, coordinador a São Paulo del programa d'eradicació del treball esclau del ministeri de Treball brasiler. L'ambaixada de Bolívia al Brasil xifra en 50.000 les persones del país andí que treballen com a esclaus al Brasil, principalment en fàbriques clandestines. Però també s'ha rescatat de l'explotació laboral persones d'altres nacionalitats, com peruans, paraguaians, haitians i bengalins.

Víctimes del treball esclau al Brasil, que tallen llenya a la població de Fazenda Bom Jesus, situada a l'Amazònia brasilera. REUTERS

Segons Bignami, aquests treballadors són víctimes de xarxes nacionals i internacionals d'explotació de persones. “Els capten als seus llocs d'origen i els prometen una feina i unes condicions que al final no es compleixen, però com que vénen de regions molt pobres no s'adonen de l'explotació o l'aguanten sense denunciar-la”. Un cop a les fàbriques clandestines, Bignami explica que “treballen i viuen al mateix lloc”. “En tots els casos la degradació de l'ambient de treball és patent i les condicions de seguretat i salut són inexistentes”, denuncia.

L'any 2013 el ministeri de Treball brasiler va alliberar 2.192 persones que treballaven com a esclaus, un 40% dels quals ho feien en la construcció, un 12% en el sector agropecuari i un 5,5% en la confecció. A les persones que aconsegueixen salvar, relata Bignami, el govern els dona una indemnització, els ajuda a buscar feina i els ofereix accés a programes socials com el d'habitatge. Si són immigrants en situació irregular els atorga el visat per un any.

El novembre del 2013 un centenar d'haitians van ser rescatats d'una mina a la localitat de Conceição do Mato Dentro. Els haitians han de superar un enorme periple per arribar del Carib al Brasil. “Entren a l'Equador, on no els demanen visat, després van fins al Perú

i entren al Brasil per Acre, a l'Amazònia”, explica Tatiana Robayo, tècnica en incidència pública del Servei Jesuïta per als Refugiats de Quito. A molts d'ells, diu Robayo, els capten a les sortides de les escoles i els diuen que si paguen uns 2.000 euros podran estudiar al Brasil, però després “tot és un engany i són víctimes de traficants de persones, i acaben fent el viatge en condicions pèssimes, d'insalubritat i sense gaire menjar”. El 2012 van entrar uns 11.000 haitians a l'Equador, però es desconeix quants n'hi ha en total al país. “No es mouen pels punts fronterers oficials”, explica Robayo. Els últims tres anys, uns 22.000 han arribat al Brasil.

El cas dels haitians

Jorge Peraza, responsable de desenvolupament de projectes de l'Organització Internacional de les Migracions (OIM), explica que el Brasil “ofereix als haitians un visat humanitari perquè reconeix que no poden tornar al seu país”, devastat pel terratrèmol del 2010. Però Peraza mostra la seva preocupació. “Les xarxes de tràfic de persones que operen a la regió són cada cop més complexes. Les rutes dels haitians les estan començant a utilitzar persones d'altres nacionalitats, com senegalesos, i això agreuja la situació”, alerta.

Herència
A l'Àfrica encara hi ha persones sense drets venudes com mercaderia

Evolució
Amnistia Internacional denuncia que a Qatar hi ha esclavatge en la construcció

Europa
Polònia és el país de la UE on hi ha més persones treballant com a esclaus

tricitat, aigua potable o sanitaris; és freqüent trobar entre 10 i 15 persones en una petita habitació i cuines infestades d'insectes”, assegurava l'ONG en un informe. El principal hospital de Doha va atendre un miler de treballadors l'any passat amb greus ferides per accidents laborals a les obres del Mundial.

La feina per eradicar aquesta pràctica és ingent. “És molt difícil acabar amb el treball esclau”, lamenta el portaveu d'Anti-Slavery International. “Cal atacar la discriminació, combatre la pobresa, apostar per una educació que defensi la igualtat i crear una justícia accessible per a tothom”. ■

Camila Asano COORDINADORA DE POLÍTICA EXTERIOR DE L'ONG BRASILEIRA CONECTAS

“Els retenen fins que paguen més diners”

Cada cop hi ha més haitians que acaben en situació d'esclavatge al Brasil. Fugen com poden del seu lloc d'origen cap a aquest país emergent, que els garanteix un visat humanitari. Però el periple és llarg i el desenllaç molts cops imprevisible. L'ONG Conectas treballa per atendre'ls.

● **¿En quines condicions fan el viatge els haitians que van al Brasil?** Molt dolentes, pateixen abusos pel camí, alguns sexuals. Paguen molts diners però a vegades els retenen fins que en paguen més.

● **Al gener l'estat amazònic d'Acre va decretar l'estat d'emergència.** Abans hi arribaven una cinquantena d'haitians al dia, però la xifra va pujar de cop a 70 al mes de gener. En un alberg amb capacitat per a 300 persones hi ha 1.200 haitians. Les condicions són inhumanes, d'insalubritat, i necessiten l'ajuda del govern brasiler.

● **¿Un cop a Acre, què passa amb ells, fins quan s'hi estan?**

Entre una setmana i dos mesos. Acre és la porta d'entrada per anar a altres punts del país. Hi ha empresaris que vénen a buscar-los, i això és un problema, ja que no hi ha cap regla ni criteri de distribució de feina.

● **Què hi pot fer el govern brasiler?** Canviar les condicions estructurals d'acollida dels haitians. Eliminar les barreres que ara hi ha, com els visats d'entrada, perquè hi arribin per vies regulars.